

הלכות חל המועד סימן תקלו תקלח

ט באור הגולה

(נו) ולדרף הינו ולעשות החביות וכל צרכי הינו בלא שנוי, ובלבד שלא יבנו (י) לעשות מלאכתו במועד:

תקלח פמה ענגנים הנקראים דבר האבד, ובו ר' קעיפים:

א (א) מי שהפך את זיתיו או שהיה (ב) זינו בבור, (ג) נאדע אנס או ששכח או נתעצל, שהיה סבור שהיה יכול לשהות (ד) לאחר הרגל ולא עשה קדם הרגל, מאחר שהוא דבר האבד (ה) בזולף וגומר *ומזפת החביות, (ו) *בין קטנות בין גדולות, ונף (פרוש, שישים בהן גופסין) החביות בדרפו בלא שנוי: הגה והוא הדין היכול לממן החביות (ז) לקשרם בעקלים (מרכיב). אכל לא יבנו מלאכתו במועד, אלא יעשה הכל קדם המועד אם יודע שצטרף במועד (חגות מייסו וית''). (ח) *ובן שולח פשתנו מן המשרה, וכל פיצא בזה מדבר האבד, (ט) ובלבד שלא (י) זכנו מלאכתו במועד: ב (יא) ומתן להכניס פרות מפני הפנים אם אינם במקום המשתמר, וימיהו, יעשה בצנעה, כגון שיכניסם (יב) בלילה. והוא דבר שיש בו פרסום בלילה יותר מביום, כגון שצריך להכניסו באבוקות ובקולות, וכניסם ביום: הגה ואם אי אפשר לעשותו כי אם בפרסום, הכל ערי דבר האבד (המנהיג פרק ז ומרכיב פרק מ שהפך):

ג אסור להסיע ממונו (יג) מעיר לעיר אם לא בשביל דבר האבד: ד הינו לו תאנים שטוחים בעורה ליבש ונרא מהמטר, מתן (יד) לחפותם בקש אפלו חפוי עב: ה כמי שיש לו סחורה שאם לא

א קשה מועדקטן
 י"א ב שם וכתיב
 י"ב ג כשכח
 וכתיב דמי ולקלא,
 הרקבים זקקן ח
 מלכות יוסטוב
 וכן כתיב טטור קשם
 קרא"ש
 ד משנה שם י"א
 ה ש"ו שם בפלטה
 י"ב ז ברייתא שם
 ח משכבא דרב יוסף
 ט מרידי שם
 טקורא דלציל
 י קשה שם י"ג
 וכתיב י"ד
 כ נפקי יוסף קשם
 הירושלמי

באר היטב

יכולים לטל שכן. וענין סימן תקמב ס"א: (י) לעשות. ואדם חשוכ צריך לזכור אפילו במלאכת דבר האבד, שפא יטעה העולם לוטר שפנן מלאכתו במועד, כ"י בשם רוקח:

באר היטב

דעתו, דוקא בענגנו שאין יכול להשתמש על ידי עבדו טחמת אסור נסוף, הא בפלמא לשמש על ידי עבדו. והנה לדידה ככל דבר האבד אסור לשפר לזה ישראלים שיש להם לאכל אם לא שאין לו עבדו, וממה האלהי בזה דמנו לו זה, ועכשו מצאתי לו חבר, הוא הריקב"א בחושינו בפרק ב דף יב במעשה דרב חמא, עין שם:

* מי שהפך וכו'. עין משנה ברורה. ודעת הרמב"ם דמטר גם להפך אותם לכתחלה וטעמו. דכיון שנתנו במעט והגיע ומנו להפך, אם לא הפך אותם הרי דבר האבד. וענין בחושי הריקב"א שכתב דהכל לפי המקום והזמן, דבאתרה דמרכיב"ם גם התפיקה גופא הרי טליל דבר האבד: * ומזפת החביות וכו'. במקרא אימא יזפתין חביותא, וענין שם ברש"י ויגמור יוסף, ומשמע מניה דמפרשי בשל יין, וכן משמע מהרמב"ם בפרק ח מהלכות יום טוב, ומדברי המחבר משמע דהוא הדין בחביות של שמן: * בין קטנות ובין גדולות. עין במגן אבות, וכן הקשה הגר"א מפיסחים ק"ח, ולפי זה אין להקל בשום חביות, וכן מצאתי באמת לדברי החכם שמחמיר בין בגדולות ובין בקטנות, ומכל מקום לדינא אין לזוז מפסק השלחן ירוף, שכן מצאתי להרבה ראשונים שפסקו כן להדיא: הרמב"ם בפרק ח מהלכות יום טוב וס"ג ורפנו דהם בשם החוטפות וטור בשם הרא"ש ומה שהקשה בית יוסף דסתם חביות גדולות הן, עין במחלי אשכול דלענין קטנות בודאי אין להחמיר, דעטוואל הוי מרא דמלמדא טפי מרב דימי וכו' דאי הלכה כמורו גדי, ולענין גדולות יש לנו לפסק כרב נחמן בר יצחק דכתבא הווא, וכן משמע בשאלות ברש"י ברבא סוף סימן קע, דהתני רב חביבא דחמרא ושכרא להתני ולא התני שום חלוק בין קטנות לגדולות, ואין לנו מחמירם בזה רק בחושי דמי ותרוקן שמחמיר בשניהם. ולענין קטנות השגור אברהם, עין בפרי מגדים⁶ ובנהר שלום הבגד"ל שע"כ שפירשנו בטהוב טעם: * וכן שולח פשתנו וכו'. מקצור פסקי הרא"ש וכן מן הסוד משמע

משנה ברורה

עני שאין לו מה יאכל דמתן לבעל הבית לפן לו מלאכה: (נו) ולדרף הינו. הינו כשהענגים יתקלקלו עד לאחר המועד [הגר"א]:

א (א) מי שהפך וכו'. פרוש: דרך הוא שנתנו בפשעו לאחר לקיטה וצירוף שם ומינסן כדי שיתקמרו ויתבשרו מאליהו, ונתנו בבית הסדר, ודרך הוא שמתקבין אותן לשמקניסן, ואם היה מינסן מלתקנו מיד אחר שהפך פסדי: (ב) זינו בבור. אותו כלי שהתן טפל בו מן הפת קרוי בור, ואם לא ריח הינו משם ונתנם בחביות, ותחמץ הינו פשתנא שם בבור מנלה: (ג) נאדע אנס. שפשתנא לא היה יכול לגמר פעלת היתים והינין קדם המועד: (ד) עד לאחר הרגל. פן צריך לוטר. ורוצה לוטר, שפבר שאפלו אם ישקה פנייתם התפייזין עד לאחר הרגל ולא יגמד פעלתן ציפן לא יתקלקלו, ומחמת זה לא עשה אורותן קדם הרגל, וכן פי האי פונא לענין הינו שפבור, ועכשו במועד רואה שאם יניחם פן עד אחר יוסטוב יהיה לו מזה הפסד, (ה) מטר לגמר פעלת היתים ונתנו בדרך גדול, דהינו שטוחין היתים ודורקן ומכניסן לחביות בדרך תמיד: (ה) זולף וגומר. הינו, שיתים הנמנין שם בבית הכבד לסחטן, מתן לסחטן (ג) פמה פצמים עד שצמר סחוטתן: (ג) כל מידי דלפונך קרי זולף, וכן לענין יין קרי זולף מה ששופה הינו מן הבור ומריקו בחביות: (ו) בין קטנות ובין גדולות. קטן לחתימה, (ז) הבכל אחר יש צד בפני עצמו להקל: הקטנות, דהנה מועט ולא נפיש פסידותו אף אם יזיב מעט מהן, מפל מקום מתן דאין טרחת

זפיתתן מרבה, והגדולות, אף דטרחתן מרבה מתן משום דנפיש פסידותו: (ז) לקשרם בעקלים. (שקורין בייפ"ז) מפני שהוא דבר האבד אם לא יעשהו: (ח) וכן שולח וכו'. הינו שפעלהו משם ששכחה זמן שנתו, דאי לא הכי יתקלקל הפשתן: (ט) ובלבד שלא וכו'. אכל הסעף קאי: (י) זכנו וכו'. הינו, שהיה ביכלתו לזה בשאר ימות השנה, או קדם הרגל, או לאחר הרגל, והוא מצמצם אותם למועד: ב (יא) מתן להכניס וכו'. וגם בזה וכן ככל דבר האבד אסור לזכנו לכתחלה? להשהות עד המועד, ואף דהתקנה (ס) הוא רק טקמא בעקלים [מרכיב]: (יב) בלילה. כדי (י) דלא לפוק מנה חרבא לעלמא: ג (יג) מעיר לעיר. עין לציל סימן תקלח סעף א דאפלו באותה העיר לפנות כליו לחצר אחרת אסור, ואפשר דנקט המחבר לשון זה משום ספא, דבשביל דבר האבד אפלו מעיר לעיר מתר: ד (יד) לחפותם בקש. ומכאן בירושלמי דאפלו לעקר קש מן המתקבר מתן לצרף זה

שער העיון

(א) הכל בפוסקים: (ב) גמרא: (ג) רש"י: (ד) גמרא: (ה) כל זה מוכח במשנה שם, ובידבר מזה, דאפילו בזה אין מלאכתו במועד יאכר [שם]: (י) נמוקיי יוסף: תרגום: 1 השוקים.

הלבנות חל המועד סימן תקלח תקל"ח

ההפכנה ממשטה למעלה התקלקל, מטר להפכה בחל המועד: ו [*] להמכרן מלאכתו והניחה למועד וצשאה במועד, (ט) בית-דין מאבדין אותה (טז) ממנו (יז) ומפקירים אותה לכל: הגה ואם הוא עישה מלאכת אחרים (יח) שאי אפשר לקנסו, גזון חיש אי סופר שעושה מלאכת אחרים, משמתינן לה (יט) ומלקין אותו (כ) וי"ט. * ואם מת (כ) לא יקנסו בנו אחריו ומטר לו לעשותה (כא) * אם הוא דבר (ב) האבד:

ל משנה שם י"ב
כו בראש שם משטא

תקל"ח דיני הסחורה בחל המועד, ובו י"ד סעיפים:

א [*] * כל (א) סחורה, אפלו פל-שהוא, *בפין לקנות בין למכר. ואפלו אם הלנה מעות (ב) על-מנת שיתנו לו אחר-כך זמן או סחורה אחרת *בפרעון חובו כדי להשפיר, אינו יכול *לילך

א ממרא ורנא י
ב הראש שם

פאר היטב

(א) האבד. אכל דבר שאינו אבד פשיטא דאסור לעשות פחה"מ, ואם עשה דבר שאינו אבד פחה"מ אפלו לבנו קנסו ופניו ומאבדין אותו מפניו, ודוקא למ"ד קלאכת חה"מ דאורוקא, ר"ח. וכל דדמי לעושה מלאכה בשבת שאסור לו לצולם ור"ח לבנו, מ"א, ועין שם וקט"ז: (ב) אסורה. מפני הטרחה:

שערי השובה

[*] המכרן מלאכתו. והסב כ"י והגה דוקא דבר שאם היה תוך לעשותה קדם המועד כ"י, אכל כשהמלאכה שעושה אינה מלאכה שהיה לפניו קדם המועד לעשות אלא שעתה נחדש הדבר שצריך לעשותה, אף שאסור לעשותה לפי שיוכל להמתין אחר המועד, ע"כ אם צשאה אין לו דין ממן מלאכתו במועד שפסקי הדבר שהוא, כי כ"כ ה"ב מזה אליעזר בן ארסא בשלשבת כה"י והביא ראיות ונעוה לדבריו, ע"כ. ולענין צ"ע בחליק זה:

[*] כל סחורה אסורה כ"י. ועין פשוט אהל-עקב סימן כג בפנין הספקה, שאף שאינם שצריכים להתייב לזמן י"ט, וצ"ע בצנעא בתוך ביתם, משום שגזר סלקא שצ"ע והגה פרה"ק אף אדם שא"צ, אם יוכלים לצמד בה טוב הדבר, ואם לאו תידי א"סא להצריכים, וצ"ע פ"ק ב"מ באיניחיהו ק"ו ב"מ וספקה ואין רשאי להפיר להם מ"ד שחיי אסור מן הדין, ע"ש. ועין בבית-עקב סימן מ שסתנות תהיה קצת פחותה וקצת חסומה, ומי שאין לו חנות ונדמו לו כסית או בלים למכר ספר במנהגא, וע"ש עוד מ"ש בנה בענין ירד"ם, ועין לקטו סי"ו ו:

באור הלכה

דאף כזה עשה בצנעא כמו בסניף ב: * אם הוא דבר האבד. עין במשנה פ"ה"ה באם עשה מלאכה בדבר שאינו אבד, ודעת הפוסקים יוסף ורבה יתכן בשם יש מפרשים דכזה קנסו גם לבנו, ובית-יוסף פשיג עליה, וכלא מקליון גם בצ"ע כבוד דה"ס בראי אסור דאורוקא, ואפלו הכי מסקינן פכב"ו"ה גם קנסו בנו אחריו, והש"י והר"י"ש פ"ה"ה דה"כא ג"ע מפני דאיבא פ"ה"ה דאורוקא, דמה שכן מתחלה להניח המלאכה על הלי-המועד וגם מה שעשה אחר כך בחל-המועד, והעתיק האלה רבה תרדום, ובאמת הוא דח"ק ג"דול להשב המשקבה והמעשה להרי ענינים, וגם ממועד-קצת י"ב צמיר א בפ"ה"ה משמע דצ"ע ב"כר ג"ע מזה, ור"ח דמקליון שם, פ"ה"ה"ה בפ"ה"ה. ועין במאמר-מ"דני ובחמ"ד"משה שדחה ג"כ את הרוצח ונשאר על דברי רבנו יתכן דצ"ע ע"ן (דבשלמא דבר האבד ש"ך לומר כן קלאכה במועד, דהנה יודע שפסידו אם לא עשה במועד, ור"ח אפ"ה לעשותה קדם מועד ואפלו הכי לא עשה והמתין לעשותה במועד, מה שאין כן בדבר שאינו אבד אינו כונה ש"ך לומר שכן לעשותה במועד בין שלא תפסידו אם לא יעשנה, ואם עשה, הוא דעשה רצה ונדא ריעוקא הוא דה"ו, וע"כ מן נראה דברי הרב בית-יוסף נכונים, ומה שהפ"ה"ה אב"ה"ה רצה לתרץ דברי רבנו יתכן משום דה"ו כעושה מלאכה בשבת דאסור שם גם לבנו, דבר הקשה עליו בספר בית-מאיר, דמי הגיד לו דבר זה ששם אסור גם לבנו? ואף אם א"מ אדו"ל לשיטתה שם והוא הדין למי שנתפשל בשבילו, מנא לו שכל מה שעושה או מבשל ה"ו לצ"ח בנו נמו, מפני ש"נה ש"מנת וירש בנו מלאכה זו? וס"ס על זה: לכן העקר לציוות דצ"ח פסק השלמת-ערוב ימ"ו שפ"ה בבית-יוסף ו"לכנו תמיד לא קנסינן, וגם בק"ה"ה נתמאל משמע דלדינא תפס דלא כפוסקי-יוסף הג"ל:

נהריטב"א בחידושינו: ו (טו) בית-דין מאבדין. רבוקא קאמר: (ו) לא מקבי אם צ"ח לא עשה המלאכה, אין הבית-דין מניחין אותו לעשות המלאכה אף-על-פי שהוא דבר האבד, ויאבד הדבר ההוא מעצמו, אלא אפלו עבר ועשה, בית-דין מאבדין הדבר ההוא בג"ה"ה, וכתב הכי ג"כ מת דלא קנסו בנו, קא משמע לן גם כן רבוקא, דאפלו צ"ח לא עשה, בית-דין ממירין לבנו לעשות המלאכה בפ"ה"ה בין שהוא דבר האבד: (טז) ממנו. וכל-ש"ך (מ) אם עשה מלאכה בדבר שאינו אבד⁽¹⁾, בודאי בית-דין מאבדין אותה: (יז) ומפקירין אותה⁽²⁾, ואם לא זכה בה אדם ונשאר עד לאחר המועד⁽³⁾, (ט) מטר להעניק בה⁽⁴⁾: (יח) שאי אפשר לקנסו. עין באלה רבה שדעתו דמאבדין מפני כל השכירות, ועין שם עוד: (יט) ומלקין אותו. רוצה לומר, או מלקין אותו⁽⁵⁾ (הגר"א), וה"ו עד שיקבל עליו שלא לעשות ולבוש⁽⁶⁾: (כ) לא יקנסו בנו אחריו. אדלעיל קאי, שכתב עשה אביו, ופשוט דדוקא אם צ"ח לא זכה בה אדם, אכל אם זכו בה פ"ה"ה, דבר נעשה שלחם ואין הפ"ה"ה יורשו; ואפשר עוד דאפלו צ"ח לא זכו בה, מפניו שכתב הפקירות, שוב אין הפ"ה"ה יכול לתור ולנכות מצד ר"שה, אלא ה"ו הוא פשאר כל אדם לנכסים אלו, והמחבר מ"ר שמת ק"ה"ה שפ"ה"ה: (כא) אם הוא דבר האבד. דדבר שאינו אבד פשיטא דאסור לבנו לעשות בחל-המועד, ואם עשה אביו בדבר שאינו אבד ונתה, (י) יש אומרים דכזה קנסו גם לבנו אחריו שלא תהנה מנה, למאן דאמר דמלאכת חל-המועד אסור מן התורה, אכל הבית-יוסף ועוד פ"ה"ה (יא) אחרונים מפקדין ב"ה:

א (א) סחורה⁽¹⁾ אסורה⁽²⁾, מפני (ב) השתנה⁽³⁾: (ב) על-מנת שיתנו לו זמן, אפלו לא תהנה שיתנו לו במועד, ועין בבאר הלכה דאפלו אינו צריך לילך למקום אחר לתב"ע, שהם באותה העיר, ג"כ אב"ה, דמה שמקבל הסחורה מהם הוא ענין ט"ח וממ"ה⁽⁴⁾, וקאט' לילך' משום

שערי השובה

(1) לבושי-שוד, וכן מוכח ברמב"ם ב"ק ז מהלכות יום-טוב הלכה ד, דלא כמ"ד הקציעה שכתב בפשיטתו להפ"ה, דאם עבר ועשה ומת שוב אין לבנו וכות בהן דמשילא כבר נעשה הפקר: (2) פשוט בפוסקים: (3) שלט-גבורים בשם הר"י: (4) נמוקיוסף ורבה יתכן בשם יש מפרשים: (יא) עין בבאר הלכה: (ב) שג"כ אב"ה ושי"א:

* בין לקנות וכו'. וכל מה שאסור הוא אפלו על-ידי צ"ח⁽¹⁾ נב"ח כסימן חקמג הובא בפ"ה"ה: * בפרעון חובו. לקאורה משמע כלשון זה דדוקא כ"י היא ג"כ ונתה רוצה להוליכו לביתו אין כאן עכשו, אכל אם היה קניו לו מכר ונתה רוצה להוליכו לביתו אין כאן אסור, שאינו עושה סחורה במועד, ומכל מקום יש למנע מזה משום אחר המבאר בפ"ה"ה הקודם ש"ע"ה ג, שאסור להפיץ עמונו מצד לעיר הוא הדין באותה העיר, כמבאר שם במשנה ברורה, אכן אם הוא חושש שיתבא לידי הפסד כשישאר שם, מטר: * לילך ולתקעם. עין ט"ז דמפרש ב"ה"ה השלחן-צ"ח, דדוקא שצ"ח לילך ולתקעם דעיר אמת או שצ"ח טרחה לילך צמקם בדינא ודע"ה, אכל אם אין צ"ח לתקעם בדין והם בעיר אמת, ג"כ מ"ד מטר לתב"ע אותם בפועל, ועין בחדושי נבי עקיבא א"ר שפ"ה"ה דמדבר הר"י"ש לא משמע הכי, אלא בכל ג"ה אסור, וכן כתב בספר נהר-שלום דלא משמע כן מדברי הפוסקים, ובאמת מדברי הפוסקים בסעיף ג ג"כ מן משמע

הַלְבוּת חַל הַמוֹעֵד סִימָן תְּקִלָּה תְּקִלָּה

ביאורים ומוספים

שמולול ביום טוב שני, הביא שיש אומרים שמגדים אותו אפילו אם עבר רק על איסור דרבנן, שכיון שכל עיקרו הוא מדרבנן נמצא שבשחילולו אפילו באיסור דרבנן עקרו לגמרי, מה שאין כן ביום טוב ראשון שהוא מדאורייתא, אם חיללו באיסור דרבנן לא עקרו, ויש חולקים ולדעתם אין כל חילוק בין יום טוב ראשון לשני, וכן אין נפקא מינא על איזו מלאכה עבר, אלא הכל כפי ראות עיני הדיונים.

[משנ"ב ס"ק טז]

וְכָל-שֵׁפֶן אִם עָשָׂה מְלָאכָה בְּדָרָךְ שְׂאִינוּ אָבוּדוּ⁽¹⁰⁾.

10) ולענין העושה מלאכה לצורך המועד אלא שיכול היה לעשותה קודם המועד, וכיוון מלאכתו למועד, כתב הפמ"ג (סי' תקל"ג משב"ז ס"ק א) שיש להסתפק אם בית דין מאבדים אותה כדון כיוון מלאכתו למועד במלאכת דבר האבד.

[משנ"ב ס"ק יז]

וּמִפְקִירִין אוֹתָהּ⁽¹¹⁾. וְאִם לֹא נָכָה בָּהּ אָדָם וְנִשְׁאָר עַד לְאַמֵּר הַמוֹעֵד⁽¹²⁾, מִתָּר לְהַתְּעֵפֶק בָּהּ⁽¹³⁾.

11) ולענין האם קנסו רק את השבח שיצא מעשיית המלאכה במועד או שקנסו גם את גוף הדבר שנעשתה בו המלאכה, דעת הגר"ש אויערבך (ש"ש"ב פס"ו הע"ק) והגר"ש אלישיב (ספר הזכרון מבקשי תורה חול המועד עמ' תע"א) שקנסו רק את השבח ולא את הגוף, והעיר הגר"ש אויערבך (שם) שמדברי הפוסקים לא מושמע כן.

12) מלשון המשנ"ב שכתב 'ונשאר עד לאחר המועד', הייך הגר"י קרליץ (חוט שני חול המועד עמ' קצ"ז) שאין איסור על אדם שעשה מלאכה להשתמש בחפץ אלא בימי המועד, ולכל אדם מותר אף במועד, עוד הוסיף, שכלשון השו"ע שכתב 'ומפקירין אותה' משמע שדוקא אם בית דין הפקירו את המלאכה מותר לזכות בה, אבל בלא הפקר בית דין אין רשות לכל אדם לזכות במלאכה שנעשתה בחול המועד (וכן מבואר במשנ"ב ס"ק ב), ודלא כהמור וקציעה שהובא בשע"צ (ס"ק ז), ולכן מפעל המייצר בחול המועד, אין היתר לזכות במוצרו עד שבית דין יכריזו כי הנעשה בחול המועד במופעל הרי הוא הפקר, ואז רשאי כל אדם לזכות במה שיוצר בחול המועד.

13) ולענין הנאה מעשיית מלאכה שלא כדון במועד, האם כמו שבשבת יש איסור ליהנות ממעשה שבת כך יש איסור ליהנות ממעשה חול המועד, או שחז"ל רק קנסו להפקיר את מה שעשה כדי שלא ירויח ממלאכת חול המועד שלא כדון, אבל אין איסור הנאה מהחפץ המושבת, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ז סי' סח) שתלוי הדבר במחלוקת הפוסקים אם איסור מלאכה בחול המועד הוא מן התורה או מדרבנן, שלדעת האומרים שהוא מן התורה נאסר גם הנעשה בחול המועד כמו מעשה שבת ויום טוב, ולדעת האומרים מדרבנן אין ראייה לאיסור, וכתב שכיון שלא הוכרעה מחלוקת זו, כפי הנראה למסקנא הרי זה 'נפקא דדינא' ואם כן יש מקום להקל, ומימ גם אם הוא מדרבנן עדיין צריך עיון, כיון שאין למדין דברי סופרים מדברי סופרים. ודעת הגר"ש אויערבך (ש"ש"ב פס"ח הע"ק מד) שגם אם מלאכת חול המועד אסורה רק מדרבנן מימ אסור ליהנות מדבר הנעשה בחול המועד באיסור, והוכיח כדבריו מכך שהמפריש תרומות ומעשרות או המטביל כלים בשבת אף שאיסורם רק מדרבנן, מימ נאסר השימוש בפירות או בכלים עד מוצאי שבת, ואף כאן יש לאסור את השימוש בדבר שנעשתה בו מלאכה, והוסיף שם, שלפי זה יש איסור לעיין בעיתותם הנדפסים בחול המועד, אפילו קריאה מקופיא, שכיון שהרפס באיסור בחול המועד אסור ליהנות ממעשה חול המועד, ולמעשה הניח בצריך עיון.

[משנ"ב ס"ק יט]

רוֹבָה לוֹמֵר, או מְלָקִין אוֹתוֹ⁽¹⁴⁾.

14) אמנם, לענין המולול ביום טוב ומחללו, כתב לעיל (סי' תצ"ו ס"ק ב) שאם עבר על איסור דאורייתא מדיים אותו, ואם עבר על איסור דרבנן אין מדיים אותו אלא רק מלקים אותו מכת מרדות, ובדין מי

סימן תקל"ט

דיני הסחורה בחל המועד

[משנ"ב ס"ק א]

סח'ק"ה (1) אָסוּרָה⁽²⁾, מִפְּנֵי הַטְּרָחָה⁽³⁾.

1) ולענין האם מותר לישראל לסייע במכר וממכר לנכרי, או ליהודי שאינו שומר תורה ומצוות, כתב בשו"ת הקקי לב (להגרי"ח פאלאבי, ח"א או"ח סי' טו) שלסייע ביד יהודי המצווה על איסור מקח בחול המועד בודאי יש לאסור, ואפילו אם מבקש ממנו לחוות את דעתו על הסחורה אם היא טובה או לא, ואין הישראל נוטל שבר עבוד עצתו, אין לעשות כן בחול המועד כיון שמוסייע ביד עוברי עבירה, ואפילו לסייע לנכרי אסור, כיון שנחשב כעושה מעשה בידו, שהרי לא ימלט שיקח את הסחורה בידו למעשה ולבוחנה אם טובה היא אם לא, שאף שבשיעור לא הותר להחזיק ידי נכרי אלא בדיבור בלבד ולא במעשה.

2) ולענין הרוצה לנצל את ימי חול המועד שבהם סגורה חנותו כדי לסדר ולמייין את הסחורה, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ז סי' סז) שיש ללמוד מכאן לאיסור זאת, כיון שיש בזה טירחה גדולה והוא שורש איסור סחורה, והוכיח כדבריו מהדין המבואר בשו"ע לעיל (סי' תקל"ח ס"ה) שאם יש לו סחורה וצריך להופכה כדי שלא תרקב, מותר לעשות כן במועד רק משום שהוא ידבר האבד, ומשמע שהיפוך וסידור הסחורה במקומה אסור משום טירחה.

3) ובביאור טעם זה כתב להלן (ס"ק מה) בדעת חלק מהפוסקים, שהוא מפני שבסחורה יש טרחה גדול בדקדוק שווי המקח, ומתוך הטרדה ימנע משמחת יום טוב, וגם לפעמים יארע שיקנה ביוקר ויצטער על כך ונמצא שנמנע משמחת יום טוב, וראה לעיל (סי' תקל"ח ס"ק ב) שהביא מהירושלמי שטעם איסור מקח וממכר ושאר מלאכה שאינה גמורה בחול המועד, הוא כדי שיהיו אוכלים ושוננים ויגעים בתורה.

[משנ"ב ס"ק ב]

דְּמָה שֶׁמִּקְבֵּל הַסְּחָרָה מִקָּם הוּא עֲנִין מִקָּח וּמִמְקָרָה⁽⁴⁾.

4) ולענין החזרת חפץ לחנות שממנה נקנה קודם המועד, דעת הגר"מ פיינשטיין (ספר הזכרון מבקשי תורה חול המועד עמ' תכה-ה) שאם בירד להחזיר את החפץ לאחר המועד, אסור להחזירו במועד, שגם זה נכלל באיסור סחורה במועד.

[ביה"ל ד"ה בין]

וְקָל בָּהּ שֶׁעָסוּר הוּא אֶפְלוּ עַל-יְדֵי זְכוּרָה⁽⁵⁾.

5) ואף על גב שטעם איסור סחורה הוא משום טירחה (כמו שכתב במשנ"ב ס"ק א), ועל ידי שליח לכאורה אין בזה טירחה, כתב הערוך השלחן (סי' תקמ"ג ס"א) שכיון ששורש האיסור הוא כדי שיהיה פנוי לשמחת יום טוב ולעסוק בתורה (וכמו שהבאנו במשנ"ב שם), לכן אסור גב בשנעשית המכירה על ידי שליח, כיון שמ"מ הטרדה מוטלת עליו ולא על השליח.

